

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4.
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hűtő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 22.

Remény és aggodalom.

(—a.) A nyolcz hónap óta, a januári választások óta huzódó s mindezideig megoldhatatlannak látszó válság döntő pontjához érkezünk.

Tenger sok akadályon kellett diadal-maskodnia a nemzeti küzdelemnek míg csak ennyire is juthattunk, hogy a szövetség ellenzéknek, illetve most már többségi pártoknak vezérei közvetlenül és együttesen tárgyalhatnak a korona felkent viselőjével.

Más országokban ha az ellenzék választásokon többségre tesz szert, rögtön átveszi a kormányt annak a programnak alapján, amelyvel megnyerte a választók többségét.

Nyolcz hónap mult el a januári választások óta, tele küzdelemmel, burkolt abszolutizmussal, leirhatatlan intrikával, utcai demonstrációval és csak most, mióta a többségi pártok vezérei a kabinetirodából megkapták a királyi meghívót a szombati audienciára, csak most ébredt fel a remény a nemzetben, hogy küzdelmének céljához jut, eszméi megvalósulnak.

Vajjon nem lesz-e ez a remény most is — hiábavaló?

Vannak biztató jelek.

A többségi pártok bár szilárdan tart-

ják magukat s összetartásukat semmiféle intrikával megbontani nem engedték, jól tudják, hogy a szombati audienciától elveik teljes diadalát nem várhatják. Jól tudják, hogy ha nem akarják az országot kitenni további beláthatatlan s eredménytelen alig biztató küzdelemnek, néhez megpróbáltatásnak, folytonos bonyodalomnak és súlyos anyagi válságnak, akkor engedniök kell nemcsak a 48-ból, hanem a 67-ből is, akkor nincs más ut jelenleg előttük, mint a tisztességes kompromisszum.

És ennek dacára mégis biznak a szövetség pártok az audiencia sikerében. A koalíciós körökben reményteljes hangulat uralkodik, a koalíciós lapok minden árnyalata békét hirdet még némi lemondás árán is.

A közeli kibontakozást érzi a börze is, hol a magyar értékpapírok három nap óta egyre emelkednek. A börzének pedig jó szimatja szokott lenni, bár titok fedi, honnét veszi értesüléseit.

De vannak rossz jelek is.

Bécsből magán azon a meglepetés-szerű és örvendetes tényen kívül, hogy a király minden közvetítők kizárásával és egyszerre akar tárgyalni a többségi pártok vezéreivel, más biztató jel nem érkezett. Vannak pessimisták, akik ezt sem tekintik valami kedvező fordulatelőjelének, hanem egyszerű taktikának, hogy ha a megegyezés nem sikerül, oda lehes-

sen állítani bünbakul a koalíciót, hogy ime módokban volt közvetlenül meggyőződni a helyzetről, módokban volt vállalkozni a kormányzásra, segíteni az országon — miért nem tették?

Ez még csak mondjuk pessimista feltevés. Ámde a többi bécsi hírek már határozottabban szólnak s éppen nem kedveznek az óhajtott megegyezésnek.

A király következetesen és szigoruan ragaszkodik eddigi elhatározásához s a földolagban, a katonai vezényleti nyelv kérdésében nem hajlandó engedni még csak elvi deklarációt vagy ezrednyelvet sem. Még az is kétes, vajjon hozzájárul-e a közös ezrednek olyan áthelyezéséhez, hogy Magyarországon praedemináló legyen a magyar ezrednyelv?

Más részről pedig a többségi pártok vezéreinek, kik különben mind a négyen a békés megoldás őszinte barátai, attól kell tartaniok, hogy ha engedékenység árán oldják meg a válságot, elégedetlenség támad pártjukban, miből könnyen újabb válság származhatik, mely tökre teszi a kompromisszumnak többi becses vívmányait is.

Remény és aggodalom közt hánykódik a nemzet. És ebben a kétes helyzetben éppen ez a néhány óra a legnehezebb, amely még a végleges döntéstől elválaszt bennünket.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Őszkor.

Mikor a lombok leperegnek,
 Mikor a lelke a ligetnek
 Az illat és dal tova száll
 S a füttyölő szél zörgő ágat
 És széthullt szirmokat talál;
 Akkor tudjuk, hogy itt az ősz.

Mikor a vágyaink kihálnak,
 Mikor a régi pajzán dalnak
 Csak bús akkordja száll tova
 Es vissza sirvánk régi lángunk,
 De valami sugja, hogy soha,
 Akkor tudjuk, hogy itt az ősz.

Sebestyén Gyula.

Három csók.

Irta: J. H. Bosny.

Az én lelki ifjúságomat kora ifjúságomtól késő vénségemig egyetlen igaz szerelem töltötte be, — kezdé elbeszélését az öreg Louis Contade. — Jóllehet e szerelmet bennem három nő keltette, de e három nő külső és lelki hasonlatosságuknál fogva egybeolvadt emlékezetemben, úgy annyira, hogy három nemzedéken át: nagyanyában, anyában és unokában egy és ugyanazon nőt véltem szeretni.

Volt ezenkívül, volt bizony számtalan regényes kalandom, de szerelemnek a szó nemesebb értelmében csak ezt az egyet nevezhetem.

A nagyanyával 1849-ben ismerkedtem meg. Ő tizennyolcz éves volt, én tizenkilencz multam. Olyannak látom még most is, mint amilyen találkozásunkról volt: hamvasbőrű, viruló szőke leány, fürgé, mint a hegyi patak, a szeme olyan sötéten kéklő, hogy árnyalatát bajosan tudta volna megállapítani első látásakor, annál bajosabban, mert a fénye változóbb volt a lidérczfényénél; forró piros ajka szemve-

délyes természetre vallott, de a körülötte játszó mosolya ártatlan volt és bájos. Szeszélyes árnyalatokban változott e mosoly, bujósdi játszott, mint a tavaszi napsugár, mely vagy egy aranyos felhőbe burkolódzik, vagy kaczerán egy fehér ködfátyolba rejti az arcját.

Már első találkozásunkkor éreztem, hogy a jószors hozott vele össze.

Ő sem titkolta vonzalmát. Egy nagy francia park volt tanuja bohó ifju ábrándozásunknak, melynek cikornyás merevséggel megnyirt bokrai között napestig elüldögéltünk.

Mindketten félénkek voltunk, vallomásunk hosszú kézszerítésekkel állott, egyedüli bűnöm: a ruha szegélyének titkos érintése volt.

Három hónapig tartott e tündérálmom. mig végre egy reggel, amidőn az őszi szél már lekorbácsolta a fáról a dermedt leveleket, amelyek téován, céltalanul szállingóztak alá a ködös fásor közé, dult arczczal futott felém Noélla. Szeme ki volt sirva, az ajka remegett s amint közelembre ért, zokogva rejté el arczját.

— Mi baja? Mi történt? — kérdeztem

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.

(Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó-cég

■ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ■

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costümök valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

Zeysig botrány.

Mióta a Zeysig-ügy kipattant és világra szóló botránnyá fajult, a főkapitány czafológépe pillanatra sem szűnt meg működni. Ma gróf Szapáry Pál, a Park-klub elnöke olajozta meg a gépnek immár erősen nyikorgó kerekeit. A főkapitányi czafolat így szól:

Pázmány Dénes e hó 16-án a főkapitánynak levelet irt, amelyben azt írta, hogy ő a kérdéses levelet nem látta, de egy ur beszélt neki, hogy a levelet a főkapitány a Park-klubban mutogatta. Viszont egy kávéházban Pázmány Dénes azt állította, hogy a levelet gróf Szapáry Pál látta a a Park-klubban. Tekintettel a P. H. mai számában Pázmány Dénes által közretett dolgokra, gróf Szapáry Pál a következő levelet intézte a főkapitányhoz s beküldte a Pázmány Dénes által hozzáintézett újabb levelet is:

Gróf Szapáry Pál levele így szól:

Tisztelt Barátom!

Most értesültem arról, hogy Pázmány Dénes rám hivatkozott, azt állítván, hogy én is láttam báró Bánffy Dezső urnak Zsigány urhoz intézett levelét, a mint Te azt a Park-klubban egyes tagoknak mutattad. Én kötelezve érzem magamat ezt a legerélyesebben megczafolni, mert különösen most az utóbbi időben minden nap a Park-klubban voltam és Téged többször ott láttalak, de sohasem láttam, hogy ott bár nekem, bár másnak egy ilyen levelet mutattál volna.

Ezzel a nyilatkozattal tartozom Neked, tartozom báró Bánffy Dezső urnak és tartozom magamnak.

Szívélyesen üdvözlöl régi hived

Szapáry Pál.

Pázmány Dénes levele gróf Szapáry Pálhoz:

Igen tisztelt Barátom!

Szives fölszólításodra egész készséggel kijelentem, hogy a Zeysig-ügyre vonatkozólag Tőled semmit sem hallottam. Információmát erre nézve más forrásból merítettem.

Régi hived

Pázmány Dénes.

A politikai válság.

Báró Bánffy Dezső itt van és beszélt Pitreichel és Goluchovszkyval, kikkel többszörös magánutazásai során már ismételtelen beszélt volt. Ezeknek az előleges beszélgetéseknek körülbelül ugyanaz a tartalmuk, mint azé a memorandumé volt, melyet Tarkovich államtitkár annak dején Bánffyval való előleges megegyezés után és Pitreich tudtával Fejérváry nevében Ischlbe küldött.

Bánffy a mai tárgyalásokból azt a meggyőződést merítette, hogy sem Pitreich, sem Goluchovszky nézete az utolsó találkozások óta nem változott; ők ma is készek segédkezet nyújtani az u. n. Bánffy-féle megoldás keresztülviteléhez, de képesek-e a királyt erre hangolni, vagy ujjabban is kíváncsi lesz-e a király az ő nézetükre? — azt egyik sem tudja.

Azt azonban tudják és meg is mondták Bánffynak jó előre, hogy a meghívottak, ha a vezényleti nyelv behozatalához akár csak elvben is ragaszkodnának, úgy fognak járni, mint annak idején gróf Andrassy Gyula: a királyt öt percz alatt végez velük és a megegyezésből semmi sem lesz.

Erős a kétségük aziránt is, hogy a király a szabadelvűpárt kilenczes programján tul hajlandó lenne csak a magyar ezrednyelvet is megadni, pedig a Bánffy-Pitreich-Goluchovszky-terv ezen alapszik, Bánffy reméli, hogy a király hozzájárul Pitreichnek irásban is foglalt tervéhez, a mely szerint Magyarországon oly új területi beosztást csinálnak, hogy magától előáll minden magyar ezredben a magyar ezrednyelv; de Bánffy azt is reméli, hogy a ma esti értekezleten, melyet Kossuth szállásán, a Bristolban tartanak, koalíciós társait előre ráveszi, hogy a magyar vezényszótól álljanak el és az általa ajánlott alapon kíséreljék meg a megegyezést a koronával.

A helyzet tehát az, hogy a koalíció vezetői megkaphatják a felhatalmazást a kormányalakításra, ha a magyar vezényszótól feltétlenül és esetleg még az ezrednyelv követelésétől is elállanak. A magyar önállóság kidomborítását

a külügyi viszonylatokban a korona nem fogja ellenezni.

Apponyi és a válság.

A volt nemzeti párt vezető elemeihez fölötté közel álló oldalról kapjuk a következő értesítést: »Tévedés azt hinni, hogy gróf Apponyi Albert bármiféle megoldásnak utját állaná. Apponyiban a legutóbbi események azt a meggyőződést érlelték, hogy véget kell vetni a szabadelvű korrupt rendszernek fő- és mellékágaiban és mindenképpen át kell venni a kormányt, hogy új, tisztességes elemek intézzék az ország sorsát. Gróf Andrassy Gyula, sőt Bánffy és Zichy is ugyanebben a nézetben vannak és csak az ó-függetlenségi ragaszkodnak még ahhoz a felfogáshoz, hogy legalább a nemzeti követeléseknek a maguk egészében kell teljesedniök, ha már a függetlenségi törekvéseket időlegesen szegre kell akasztani. Azt hiszik, hogy a koalíció most okvetlen átveszi a hatalom kezelését. Allitóltag a holnapi kihallgatás eredménye az lesz, hogy a király fel fogja szólítani a pártvezéreket, hogy a szövetkezett ellenzék felirata alapján csináljanak precis programot és vállalják a hatalmat s a vezérek ezt a megbízást vállalni fogják. Később a program precizirozása körül nézeteltérések lesznek a korona és a koalíció között, de ezeknek legfeljebb az lesz az eredményük, hogy a függetlenségi párt az aktív kormányzásban nem fog résztvenni, de semmiképpen nem az, hogy a szabadelvűpárti kisebbséget tovább is garázdálkodni engedik.«

Ha nem sikerül.

Vannak olyan hangok is, melyek azt hisztesztelik, hogy a király a koalíciónak most sem fog mást ajánlani, mint a multban és hogy katonai engedményekről a királylyal egyáltalán nem lehet beszélni. A koalíció pedig katonai engedmények nélkül nem csinálhat semmiféle kompromisszumot. Így a legújabb kísérlet is meghiusulna és most sem jönne a koalíció, hanem vagy Zichy János, vagy ismét gróf Khuen-Héderváry Károly még pedig népszerűnek vélt programmal és az országgyűlésnek rögtön való feloszlatásával.

tőle ijedten és így közeli fenyőcsoport mögé-vontam őt.

— Elutazunk, még ma este — rebegte fuldokló hangon, — atyám rossz híreket kapott és engem férjhez akar adni.

Megsemmissülve néztem magam elé, háborgott a lelkem e méltatlanságtól, de az ifjuság: erélytelenség, sirni látván Noélt, lassan-lassan az én könnyeim is megeredtek. Ha érettebbek vagyunk, vagy ha ama kor erkölcsi nevelésével ellentétben az atya akaratát nem tekintjük annyira szentnek, talán eszünkbe jut tiltakozni, ellenszegülni, de ilyen istentelenségre akkor még csak gondolni sem mertünk.

Amilyen mély, épp oly tehetetlen volt fájdalomunk. Szívünkben a lehetetlenség gyötrő tudata, szemünkben keserű könyek.

Egymás kezét szorongatva sirtunk némán, sokáig.

A távolból egy hang kiáltotta Noéll nevét. Összerezentünk. Ekkor egy hirtelen elhatározással nyakam köré fonta karját, magához vont és hosszan, fájdalmas lemondással, ártat-

lan melegséggel csókolt meg először — s utóljára.

Nem láttuk többé egymást. Férje, ki követ volt, messze földre vitte magával Noélt, ahonnan egyszer-kétszer visszatért ugyan, de jövetelét sohasem tudatta velem.

Huszonhárom év mulva az én első szerelmem meghalt. Családjáról csak annyit tudtam meg, hogy egyetlen gyermeket hagyot hátra, a kire sokat gondoltam s akit nagyon szerettem volna megismerni.

Egy napon Eviamban a »Sasról« kiszálló utasok között egy fiatal nőt pillantottam meg, akiről nem tudtam levenni szememet. Mintha csak Noélle elevenedett volna meg előttem, ugyanaz az arc, ugyanazok a szemek, és a véletlen játékból ugyanabban a korban volt, mint Noélle a mi idillünk idején ott a francia parkban. Egy széllesvállu, róthaju, harmincz év körüli férfi oldala mellett haladt, aki, tekintetéből ítélve, nagyon gyöngé, nagyon erélytelen lehetett.

Csakhamar kitaláltam, — aminthogy ön is

kitalálta, ugy-e? — hogy e nő leánya volt egykori barátnőmnek.

Apró csel, fondorkodás utján megismerkedtem a férjjel, aki meghívott s bemutatott nejemnek.

Az anya iránt érzett ifjúkori szerelmem újra felgyult a leány látásakor, csakhogy e szerelmem most sokkal tudatosabb, sokkal szenvedélyesebb volt. Valamint annak idején az anya, ugy most a leány is teljes szívéből viszonzotta az érzelmemet.

A tó partján a hegyek között, a kaszinóban sok édes órát töltöttünk együtt anélkül, hogy a férjnek homloka csak egyszer is elborult volna. De S... ur bizhatott nejemben mert Noélle, aki szintén azt a szokatlan, bájos nevet viselte, éppen olyan ártatlan, éppen oly erényes volt, mint anyja. Inkább a tóba vetette volna magát, semhogy szelid, engedékeny urát megcsalja.

Noha szenvedélyem határtalan volt, noha az ereimbe lüktető szerelmi láz napról-napra fokozódott, a hajthatatlansága nem ejtett kétségbe.

Lithion tartalmu!

Gyógyviz és üdítő ital.
Szénsavdús.
Könnyen emészthető!

Szakorvosok előkelő betegek vesebajoknál, húgyhólyag-bántalmaknál, emésztési és légzési szervek hurutainál páratlan sikerrel alkalmazzák, illetve, ha sználják Magyarország legolcsóbb gyógy- és élvezeti vizeinek egyike. A SZULTÁN forrás kútközelősége: *Holénia Béla Eperjes*

— Kapható Kádár János urnál Nagyvárad.

A singléri

SZULTÁN-FORRÁS

Lithion tartalmu!

húgyoldó és húgyhajtó hatása!

Melyik ezekből igaz, azt bajos volna ma megmondani, mert mind csak pártárnyalatok szerint készült kombináció vagy óhaj. Végre is nem lehet ma tudni, hogy a király, aki maga kezébe vette a kibontakozás ügyét, holnap mit fog mondani — és nem lehet tudni, mennyire engednek majd a pártvezérek.

A Times a mai kihallgatásról.

A Times a koalíció vezető férfainak holnapi kihallgatásával foglalkozik és a következőket írja:

A koalíció megakasztotta az alkotmányos államgépezet működését. Hőstettnek ez az akció egy nagyszámu párt részéről nem mondható, hanem inkább olyan cselekmény ez, a melytől igazli álamférfiúi érzékkel bíró férfiaknak minden körülmények között tartózkodniok kellene.

Az egész világ látja, hogy az ország mai állapota majdnem elviselhetetlen. Daczára ennek, mindeztideig nem hallottunk semmi gyakorlati értékű javaslatot, amelyet a koalíció a válság megoldása érdekében tett volna. Ha a koalíciónak Lengyel-fajta politikusok büntetlenül irhatnak elő politikát, úgy hiu remény a kompromisszum létrejövételében való hit.

A holnapi kihallgatás úgy látszik, az utolsó lépés a király részéről. És ha meggyezés nem jön létre, úgy a kilátások valóban komorak.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 23—25. Lövészegylet tennisz-versenye.
Szept. 24. Újgőz versenyek a nagyváradi gyepen.

Előfizetési felhívás.

Az élet egyetemére átvitt keresztény hit s a komoly munkában megnyilatkozó hazaszeretet azok a legfőbb irányelvek, amelyeket egy dezzenniummal ezelőtt lapunk homlokterébe állítottunk. Tántorithatatlan, következetes meggyőződéssel valljuk ugyanis, hogy lelkiismeretben kötelező elvek nélkül, bensőleg átértett hivatás nélkül, a legmesszebbmenő áldozatokra kész

űgszeretet nélkül, magasra tűzött ideális célok nélkül a sajtó léte jogosulatlan, utmutatása téveteget és elhibázott, működése meddő, haszontalan, sőt egyenesen veszélyes.

Ilyen princípiumok szemmel tartása mellett igyekeztünk komoly, tartalmas, korszerű, változatos lapot adni. Gárdánkban éppen ezért a készütségnek, a tudásnak, a rátermettségnek és az erkölcsi integritásnak kellő fajsúlyát tekintettük domináló momentumnak. Ezzel a táborunkkal mindenkor olyan lapot kívántunk kiállítani, amely a hazai katolikus renesszánsz előnyomulásával lépést tartson, azt a maga hatáskörében irányítani alkalmas és méltó legyen.

Hogy hivatásunkat betöltöttük, legkövetlenebb tanuja olvasóközönségünk, amely hűségeen kitarított mellettünk az évek folyamán. Kérjük ezt a pártolást továbbra is. Joggal appellálunk a városok és faluk keresztény intelligenciájára, a papi és világi tanárookra, a katolikus néptanítóokra, a honorácziórokra, tisztviselőkre, földbirtokosokra, gazdatisztekre, az érdemes polgári osztályra, egyszóval *mindenkire számítunk*, aki a keresztény Magyarországot, a sokféle nyűgtől szabad, hitvallásos vagyonos, magyar nemzet állam kiépítését akarja. *Ne huzódozzék senki, mert aki nincs velünk, ellenünk van.*

Kívánatos azonban, hogy nagyrabecsült előfizetőink közül azok, akik előfizetésükkel esetleg hátralékban volnának, talán egy-két-három évről is, lapunkat ne csak megrendeljük továbbra is, hanem jelentékeny összeget kitevő tartozásukat meg is fizessék. A lapkiadás témérdek anyagi teherrel, felelősséggel jár, ami aztán egészségtelenül megnövekszik akkor, ha még a közönség részéről elvállalt kötelezettségek teljesítése is elmarad, *nem ritkán többszöri fölcsóllítás után is.*

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek valamint, az esetleges hátralékoknak, ahol fölmerültek, beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4

Helyben házhos hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6

A TISZÁNTÚL
szerkesztősége és kiadóhivatala

* Az óvó és tankötelesek összeírása.

Rész Mihály a nagyváradi községi iskolák felügyelő igazgatója tegnap jelentést tett a polgármesterhez, hogy az óvó és tanköteleseknek az 1905—1906. tanévre szóló összeírása befejezést nyert. Az összeírás eredménye 11759 óvó és tanköteles. E jelentésben sajnálattal említi fel a felügyelő igazgató, hogy a nyilvántartási munkálatokat nagyon megnehezíti ezen körülmény, hogy az óvó és tankötelesekre vonatkozó tanusítványokat az anyakönyvi hivatal belügyminiszteri rendelet szerint nem díjmentesen szolgáltatja ki. Kéri a polgármestert, hogy a közigazgatási bizottság útján kérelmezze a belügyminiszternél hatályon kívül helyezését ama rendeletnek, melylyel a szóban forgó tanusítványoknak bizonyos díj ellenében való kiszolgáltatását rendelte el.

* Az Osztrák-Magyar Bank új kormánybiztos helyettese.

A Budapesti Közlöny legújabb száma jelenti, hogy a király Márffy Albin miniszterelnökségi államtitkár az osztrák-magyar banknál viselt kormánybiztos-helyettesi állásától saját kérelmére felmentette ezen minőségben kifejtett hasznos szolgálatainak elismerése mellett s helyébe kormánybiztos-helyettesé az osztrák-magyar bankhoz Pap Elek miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott pénzügyminiszteri osztálytanácsost nevezte ki.

* A vakokat gyámolító országos egyesület kérelme.

A polgármesteri hivatalhoz a vakokat gyámolító országos egyesület igazgatósága kérelmet intézett annak bejelentése kapcsán, hogy tiz tagból álló zenekaruk Nagyváradon legközelebb hangversenyt rendez az egyesület céljaira. A kérelem arra irányul, hogy a tiz vak zenészt a város a maga vendégül tekintse, elszállásolásukról a város gondoskodjék, hogy ha ez nem volna lehetséges,

Még csak egy csókot sem lophattam ajkáról, de a tudat, hogy bennem e tüzet, ha nem is oltja, — ő gyújtotta, mondom, e tudat boldoggá tett.

De mint hajdan, úgy most is rövid ideig tartott a boldogságom. A férje apja Eviamba érkezett. Köszvényes, epés ember volt, emellett végtelenül szemes; néhány nap alatt nyomára jött annak, amit a fia nem földözött volna fel egész életében sem. Nem sokáig habozott, ismerve menyete természetét, egyenesen lelkiismeretéhez folyamodott.

Noélla még aznap este, amikor együtt sétáltunk a tó partján, szomorú szívvel adta tudtomra, hogy plátói szerelmünket nem folytathatjuk, — válunk kell.

Oh, az a tóparti éjszaka! A hajók villamos lámpái mint egy-egy fürkésző szem csillogtak bele a csendes tóvíkörbe. A tulpart titokzatos homályából tündérmesébe illően fehér hattyúk siklottak csendesen felénk.

Félve, hogy zokogásba törünk ki, észrevétlenül hagyta el a társaságot, kik a vilamos ivlámpák alatt jártak-keltek a sétányon. A tó elhagyatott részére siettünk, ahol homályban voltunk és biztonságban. Sem kíváncsi szem, sem a járó-kelők zaja, még csak a szellő sem zavart ott bennünket.

Elváljak tőle anélkül, hogy megcsókoljam? E pillanatban elviselhetetlennek tetszett e gondolat. A felindulástól reszketve nyujtottam fe-

léje karomat s esdően suttogtam fülébe, magam sem tudom, hogy mit, amitől feje szédülten omlott vállamra s az ajkunk, mely öntudatlanul kereste egymást, tüzes, daczos csókba fort össze.

*

... És örökre elszakadtam tőle is — folytatta Contade elbeszélését, mélyen felsóhajtva. — Egy-két év mulva egy leánygyermeknek adván életet. Noélla meghalt. Férje e fölötti bánatában kastélyába zárkózott, embergyűlölő lett. Később, fájdalom csillapodtával utazgatott, de én csak két hónappal a halála előtt láttam őt viszont.

Akkor már hatvanéves voltam, törődött, de sudár alakom, üde bőröm s finom vonásaim fiatalabbnak tüntettek fel. Noha a sátának és incelkedésének már évek óta ellenálltam, az az érzés, ami a harmadik Noélla látásakor a szívembe vonult, nem hasonlított egy aggastyán érzelmeihez. Dusan egyesült benne a nagyanya és anya minden bája, minden erénye.

Oh, szerelem volt az, amit iránta éreztem, sokkal lázasabb, sokkal türelmetlenebb, sokkal megindítóbb szerelem a két elsőnél.

S hogy föllettem ifjúkori ábrándomat, férfikorom szerelmét, ismét élni kezdtem. Mesebeli tündérvilágba láttam a világot, egy nagy, viruló rétnek, ahol minden csupa virág, csupa csengő-csillogó virág.

Nem iparkodtam küzdeni érzelmeim ellen.

Hóborttal talán, de lehet, hogy a viszontszerelem halovány sejtésének is volt benne része, minden küzdés nélkül merültem bele harmadik szerelmem élvezésébe. Szerettem! s a szerelemmel járó nyugtalanság, kétség és remény is boldogággal töltött el. Amint már említettem, S. ur két hónappal találkozásunk után meghalt s engem nevezett ki végrendelete végrehajtójául. Ami ezután következik, oly merő lehetetlenségnek látszik, hogy alig merem elmondani, pedig igaz, szóról-szóra igaz, korom ellenére is szeretett, ifju szívének egész tüzével szeretett s menyasszonyomná lett a kis Noélla.

Az igazat megvallva, titokban magam is fölláztam önzésem ellen s néha keserűen zört ki belőlem a méltatlankodás, de akkor azonnal csitítottam el lelkiismeretemet, hogy mihelyt észreveszem Noélla kiábrándulását, mihelyt látom, hogy egy fiatalabb szerelem után vágyódik — mindjárt elválok tőle. — Elhatározásom megnyugtatót, és mi röviddel az eljegyzés után egybekeltünk.

Éveket betegen töltöttem. Ezalatt Noélla kiábrándult belőlem és elhagyott. Háromszor adta kezembe a szeszélyes sors Noéllét és háromszor tagadta meg tőlem. De ajkamon még mindig ég a hármuk emléke: három csók.

ugy számunkra megfelelő pénzüsszeget utalványozzon pénztárából. Továbbá az egyesület mentse fel a város hatósága minden városi és rendőri illeték fizetése alól, amelyet különben ily esetekben szednek. A város az egyesület kérelmét bizonyára teljesíteni fogja annál is inkább, mert az egyesület áldásos működését több nagyváradai vak érezte már meg s az egyesület nagy tevékenységet fejt ki a vakok kiképzése és segélyezése tekintetében. A hangverseny határnapja még nincs kitűzve. A város közönsége is bizonyára támogatni fogja az egyesületet a hangversenyen való részvétellel.

* **Esküvő.** Diszes esküvő lesz ma, szombaton délelőtt fél kilencz órakor a Szent László plebánia templomban. Dr. *Szolnok* Jenő a táblához kirendelt kir. törvényszéki jegyző, a váradi társadalom rokonszenves tagja, ki a Katholikus Legényegyesületben is tevékeny munkásságot fejt ki, mint annak titkára s jogi ügyekben széleskörű jártassággal bíró tanácsosa, esküszik örök hűséget bájos menyasszonyának *Herkner* Elvirának, *Herkner* Péter m. kir. honvédállatorvos kedves, szép és nagyműveltségű leányának. Az esketési szertartást *Pálffy* Béla gyomai plebános végzi.

* **A szüreti idő meghatározása.** A nagyváradai szőlőhegyen már nagy készülődés a szüretre. A nagyváradai hegyközség választmánya is ma szombaton délután tartja ülését a városházán dr. *Molnár* Imre hegyközségi elnök vezetése mellett, amelyen a szüreti közgyűlés határidejét tűzik ki s előkészítik azt a javaslatot, melyet a szüret határidejére vonatkozólag a közgyűlés elé terjesztenek. Mint a szőlős gazdák körében beszéltek, az idei szüret október közepe táján lesz.

* **Iparvasut bejárás.** Biharmegye egyik mánás földesura gróf *Zichy* Ödön Feketető községhez tartozó erdőseiben iparvasutat készítettett a faszállítás könnyebb eszközzésére. Az új iparvasut már elkészült s annak közgazgatási bejárása ma szombaton délelőtt lesz. A vármegyei hatóság részéről *Keszthelyi* Zoltán főjegyző lesz jelen a közigazgatási bejárásán s ő lesz a bizottság elnöke.

* **A temetőkre felügyelő bizottság ülése.** Tegnap délután gyűlést tartott a városházán a temetőkre felügyelő bizottság. *Komlóssy* József gazdasági tanácsos elnökölt s jelen voltak dr. *Baróthy* Akos városi főorvos, dr. *Vucskics* Gyula plebános, *Köszeghy* József főmérnök, *Altnöder* Endre mérnök és *Furicskay* Barna aljegyző. A mérnöki hivatal betérjesztette az olasz-i s a Rulikovszky-uti temetők szabályozási terveit, amelyeket némi módosítással a bizottság elfogadott. Az olasz-i sirkert megrongálódott kerítésének, két kapujának, valamint a temetői lakásnak kiigazítását a bizottság elhatározta, ugyszintén az ősi-i temető rossz kapujának kijavítását. Szóba került az olasz-i és újvárosi sirkertben építendő két halottasház ügye. Egy-egy halottas ház tizennégyezer korona költséget igényelne. A bizottság kimondotta, hogy elvileg nincs elene a két halottas ház felépítésének, de csak abban az esetben, ha a városnak van rá fedezete, de kölcsönvétel útján nem olyan sürgős szükség. Határozatba ment az olasz-i temetőnek kibővítése is, mivel a kórházi s katonai temető igen gyorsan betelik. Több tárgya a temetőkre felügyelő bizottság gyűlésének nem volt.

* **Ártézi-kut Nagyváradon.** A nagyváradai vendéglősök, szállodások és kávécsok gőzmosóda és szikvizgyár részvénytársasága tegnap azzal a kérelemmel fordult a város tanácsához, hogy adja meg neki a hatósági engedélyt a Gilányi soron levő telepükön létesítendő ártézi-kut furratására, mely a gyár üzeméhez szükséges vízmenyiséget szolgáltatná.

* **A pápa a szerencsétlenekért.** Ahol szenvedés, sorscsapás sújtja a népeket, a pápaság oda siet áldást osztó kezével s erős karjaival igyekszik fölemelni a lesújtottakat. Most is a kalábriai földrengés alkalmával az első, a ki a szerencsétlenekhez siet, X. Pius pápa. A mint a földrengés okozta csapásokról értesült, azonnal rendelkezett, hogy az inségbe jutottak részére félmillió lírát utaljanak ki a Vatikán pénztárából. Később ezt az összeget egy millióra emelte fel s nem rajta mulik, hogy az egy millióból nem lehet kettő. Ugyancsak a pápa felhívást ad ki az összes hivekhez, főleg a papsághoz, hogy siessenek a több, mint ezer elpusztult hitközség fölsegélyezésére. Négyezer pap közül alig egy néhány mentett meg valamit egyetlen reverendáján kívül; ez jellemzi a földrengés nyomán támadt nyomort.

A pápa hozzájárulásával indul meg egy másik, nagyarányú segélyakció is, melyet megmagyaráz Leoncavallonak, a világhírű zeneszerzőnek következő levele:

«Oh, Szent Atyám! A fájdalom kiáltása, amely a mi szép felzúgásunkról előtört és amely megindította az egész világot, fájdalmas és mély visszhangot keltett az én keresztény szívemben is. A rombadőlt Galabriához engem a legédesebb emlékek fűznek: elhunyt szülein és boldog gyermekkorom emlékei; ott nőttem fel a kéklő hegyek közt és a völgyek erdeiben álmodtam első dalaimról. A dicsőség első sugara, amely Isten kegyelméből ért, össze van kötve azzal a vendégszerető földdel, amely engem fiának vall.

Ebben a pillanatban úgy érzem, hogy nekem több kötelezettségem van másoknál és hallgatva az őszinte vallásos érzés sugallatára, amely engem mindig áthatott, az a gondolat fogalmazott meg bennem, hogy imát komponálok a Boldogságos szent Szűzhöz, azt saját költségemen kinyomatom és az elárúsításból befolyó jövedelem egy részét a földrengés károsultjainak adom, egy részét pedig a montalto-uffogoi Madonna della Serra-templom újjáépítésére fordítom.

Szentatyám! Ha ennek a zeneműnek elejére a kereszténység atyjának néhány sorát nyomathatnám és Szentséged elfogadná legutolsó fiának dedikációját, valamint ajánlaná a hiveknek, hogy vegyék meg, akkor Szentséged hatalmas támogatásával a legszebb, a legkatholikusabb és a leghasznosabb cselekedetet vihelném véghez.

Abban a biztos reményben, hogy kérésemet Szentséged jóakarattal fogja fogadni, előzetesen is alázatos köszönettel járulok Szentséged lábai elé, kérve Szentségedtől atyai áldását.

Ruggero Leoncavallo.

Brisago (Svájc) 1905. szeptember 15.

Mint hírlik, a pápa a legnagyobb örömmel fogadta a dedikációt.

* **Áthelyezések.** A magyar királyi igazságügyminiszter *Arató* András magyarcsékei és *Létay* Gábor máriaradnai kir. járásbírósi irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

* **Omladozó gát.** Jó, hogy már elmúlt a meleg, most ráfoghatunk mindent. Ha nem lett volna olyan nagy meleg, nem fürödtek volna olyan sokan a Körösben és ha nem fürödtek volna nem kapaszkodtak volna a porondi gátakba és az most nem akarna omladozni játszani. E nem éppen szórakoztató játék folytatását megelőzendő a porondi lakosok most be-

adványt fognak intézni a városi tanácshoz, hogy még ideje korán gondoskodjék az omladozó gátról, mivel a gátak leomlása esetleg a Porondi városrész pusztulását jelentené.

* **Járvány a megyében.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy Sarkad községben roncsoló toroklob, Szabolcs községben pedig légszó cliphéria eset fordult elő, ma ismét érkezett jelentés az alispánhoz a megye más részéről az érmihályfalvai főszolgabírótól, hogy járása területén Ottomány községben hasihagy-máz eset fordult elő, ugyancsak ez a betegségek nem fordult elő az élesdi járásban Ürgeteg községében. Mindkét helyiségben a főszolgabíró megtette a kellő óvintézkedéseket.

* **Veszetségi eset Czéczkén.** *Szimmer* Szilárd kutyája Czéczkén megveszett és egy asszonyt s több állatot megmárt. A kutya felboncoltatása alkalmával, megállapított veszetségi miatt a főszolgabíró a község területére 40 napi zárlatot rendelt el.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x **Sok pénzt takarít**, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x **A Lloyd kávéházban** ma este czi-gányzene hangversenyez.

IRODALOM.

A Zászlónk egyedüli katolikus irányú ifjúsági lapunk rendkívül érdekes új számmal kezdte meg immárom negyedik évfolyamát. A szeptemberi szám, mint a Zászlónk minden száma, ismert kedvességével az olvasót egy pillanat alatt meghódítja. Érdekes cikkek, gyönyörű illusztrációk egész ármádiája vonul fel benne. Az első lapon dr. *Peoháska* Ottokár tüzes szavakkal szól az ifjúsághoz. *Utanna Usoray* István *Induló cz. költeménye* jelöli ki költői hangon az irányt. »A poklok tetején« cím alatt a Zászlónknak szerkesztője világ körüti utjáról beszél rendkívül érdekes élményeket. Ilyen cikk a »Hétezer kilométer vasuton« dr. *Sebők* tollából. »Hol vagyunk« tengerészeti titkot fedez fel (irta K. István a Slavonia kivándorló hajóhadnagya). *Morgan kapitány kalandjai* (Sienkiewicz-től). Vége van az orosz-japán háborúnak. A sajtó titkai (Vörösváry Ernőtől). A mi bolondunk (Kincs Istvántól). Az én naplóm. Az 52-ik német kath. nagygyűlés (Huszár Károlytól). Mind páratlan érdekességű cikkei a szeptemberi Zászlónknak. A világ e legolcsóbb lapja egy egész évre csak 2 koronába kerül. Fél évre előfizetési ára 1 korona. Megrendelhető Budapesten a Zászlónk kiadóhivatalában VII. Damjanich utca 50. sz. Mutatványszámot bárkinek szivesen küld a Zászlónk kiadóhivatala.

Tíz elsőrendű író 10 kötet művét adja pompás diszkötésben a »Magyar Kereskedelmi Közlöny«, Budapest VII., Károly-körút 9., mindenkinek ingyen, csupán 12 krajczárt kér kötetenkint a bekötési táblába való beleillesztésért, vagyis a 10 kötetnél 1 frt 20 kr., ha előfizeti a »Tolnai Világ Lapját« fél évre 4 frt helyett 2 frt 48 kr.-ért. Ez a 10 kötet műrendkívül elegáns diszkötésben van kötve, s az egész 10 kötet egy védő tokban foglaltatik.

Ezen 10 kötet mű bolti ára 15 forint. Itt felsoroljuk az írók neveit, valamint a művek címzeit: Molnár Ferencz: Egy pesti leány története; Zöldi Márton: Egy primadonna házassága; Thuri Zoltán: Sötétség; Heltai Jenő: Titokzatos hercegnő; Tolstoj Leó: A pénz átka; Dumas Sándor: Örült a trónon; Conan Doyle: A család réme; Szomaházi István: Asszonyi bosszu; Kóbor Tamás: Örök éjszakák; és Gaál Mózes: Rácz Márton regénye. — Nagyön ajánljuk t. előfizetőinknek ezen kitűnő lap előfizetését, a melyről bátran mondhatjuk, hogy igazi különlegesség rendkívül dúst tartalmánál fogva. Előfizetésük a Magyar Kereskedelmi Közlönyhöz küldendő, Budapest, VII. Károly-körút 9.

Igazságszolgáltatás.

A bélfenyéri bérnyilkosság.

— Negyedik nap. —

Az esküdtbiróságot még mindig a hosszadalmas, szövevényes bélfenyéri bérnyilkosság foglalkoztatja. A főtárgyalás negyedik napját tegnap a kérdések megszövegezése körül megindult vita vezette be. Baróthy Pál alügyész a vádhatóság képviselőjében benyújtott három főkérdésében mindhárom vádlottra nézve a *nyilkosságot* precizizozta az esküdtek elé s bűnösnek kívánja kimondani özvegy Fodor Lászlónét és Plugár Lászlót mint főbujtót, Szabó Tógyert, mint tettest. Ezzel szemben Rádl Ödön, Fodorné védője különkérdésül indítványozza védettjére nézve, hogy legszigorubb esetben, mint *bűnségédel* mondják ki bűnösnek. De indítványt tesz továbbá a *szándékos emberölés* tekintetében és itt mellékkérdésül fölteszi az *erős fölindulást* is. Zigre Aurél dr csatlakozik Rádl indítványához. Rövid s igen értékes jogászai vita indul meg a szövegezés körül, melynek befejezése után Csulyok Béla dr az ülést délután három órára halasztotta.

Délután fölolvasták a végleg megszövegezett kérdéseket. A védelem részéről előterjesztettek közül a bíróság a bűnségédi különkérdésnek helyet adott Fodornéra nézve, egyébként pedig a vádhatóság kérdéseit fogadta el. A kérdések végleges szövegezése tehát a következő özvegy Fodor Lászlóné vádlottra vonatkozólag:

Főkérdés. Bűnös-e özvegy Fodor Lászlóné, született Fodor Juliánna abban, hogy Bélfenyéren és Kocsuban az 1903-ik évi szeptember hó 19-étől az 1904-ik évi szeptember hó 12-ig eltelt idő alatt Plugár Lászlót fokozatosan 1000 forintig emelt pénzigéretekkel szándékosan reábirta arra, hogy férjét, Fodor Lászlót öltesse meg?

Ha nem:

Különkérdés. Bűnös-e özvegy Fodor Lászlóné született Fodor Juliánna abban, hogy Bélfenyéren és Kocsuban az 1903-ik évi szeptember hó 19-étől az 1904-ik évi szeptember hó 12-ig eltelt idő alatt Fodor Lászlónak Plugár László által már tervbe vett megölését szándékosan előmozdította az által, hogy a megölésére pénzért vállalkozó Plugár Lászlónak ebbeli ajánlatát vissza nem utasította, hanem szándékában e szavakkal: „Tégy úgy, amint akarsz”, megerősítette?

Plugár László vádlottra vonatkozólag:

Főkérdés. Bűnös-e Plugár László vádlott abban, hogy az 1904-ik év folyamán Hosszu Tógyert és Szabó Tógyert szándékosan reábirta arra, hogy Fodor Lászlót megöljék?

Szabó Tógyer vádlottra vonatkozólag:

Főkérdés. Bűnös-e Szabó Tógyer vádlott abban, hogy a Tenkéről Bélfenyérré vezető uton az 1904. évi szeptember hó 12-én déltájban Fodor Lászlót előre megfontolt szándékkal agyonlőtte?

A kérdések föltevésénél Rádl Ödön védő semmisségi panaszt jelent be a bűnvádi perendtartás 427-ik szakaszának negyedik pontja alapján.

Ezután a pörbeszédnek kerültek sorra. Baróthy Pál alügyésznek nehéz helyzete volt a hosszú bizonyítási eljárásnak csaknem teljes eredménytelensége után. Annál nagyobb szorgalommal s kiváló gondnal állította egybe egy óránál tovább tartó vádbeszédét, melyben az események egymásutánjával, közvetett, összetett bizonyítékokkal igyekezett kimutatni a vádlottak bűnségét.

Vádlottak általában tagadnak. Fodorné beismerésben van ugyan bizonyos tekintetben, de az idők mulásával, a vizsgálat elhúzódásával mindig többet vesz el a terhelő adatokból s egyre több enyhítő körülményt igyekszik hozzátenni vallomásaához. *Ténytanuk, akik az esetnek közvetlen szemtanúi voltak, nincsenek.* Ám a többi bizonyíték is elégséges az anyagi igazság kiderítésére. Helye van itt az összetett bizonyítékoknak. A bűnpör bölcsője a Fodorék földült családi élete. A mentőtanuk tulságosan sötét színekkel festik. Ha Fodor annyira kicsapongó, korcsmázó volt, hogy tudott oly szép vagyont szerezni? Közvetlenebb oka a bűnténynek az, hogy Fodor nemcsak elűzte az asszonyt s szeretőt vett házához, hanem vagyont, tizenkilenczévi házasságuk szereményét is el akarta adni. Miképp lehetne elűzni a bitorló szeretőt a háztól és miképp lehetne megmenteni a vagyont? Egyik a lélektani a másik a materiális momentum. Majd Plugár és Szabó bűnségét iparkodik bebizonyítani. A szomorú biharmegyei közbiztonsági viszonyok illusztrálása után, összegezve az elmondottakat színes hasonlattal fejezi be beszédét. A jelen bűnpör adatai mozaikképet alkotnak, amelynek minden kockája magába véve talán értéktelen, de összeillesztve valamennyit, az anyagi igazság tiszta képét állítja elénk.

Elnök szünetet adott, majd Rádl Ödön mondta el védőbeszédét. Mellőzte a hangulateltetés eszközeit, amelyek pedig oly bőven kínálkoztak ebben a perben s kizárólag az értelemre igyekezett hatni. Nagystilű, alaposan megkoncipiált beszédet mondott szép tudásának, kiváló kriminalisztikai prakszisának biztos fegyvereivel.

A vádbeszéd valamennyi vádlott bűnségét akarta kimutatni, de egyiké sem sikerült. Nem tökéletes képet festett, mozaikot rakott egymás mellé. Föltevés, képzelet, gyanu vezette a vádlót, ilyen színek nem elegendők a hü kép alkotásához. Mesziről tetszetős a vád képe, a valószínűség látszatával bir, néhol erősen színezett, közletről azonban, a valóság szemüvegén keresztül elmosódik, összefolyik. A láncszemek megvannak, de nincs közöttük összefüggés, ennél fogva szétesnek. *Nincs egyetlen adat, még csak indicium sincs, amely a közvetlen és közvetett főbujtót és a tettes között az úrt áthidalná.* Nincs ténybeli valóság, maga a vád beismeri, hogy *közvetlen bizonyíték nincs.* Már pedig, szemben minden szürke teoriával a kategorikus imperativus azt mondja, hogy a bíró tartozik ítéletét a főtárgyaláson fölmerült bizonyítékokra alapítani. Nem megindítani akar, nem a szívhez, hanem az esküdtek értelméhez és lelkiismeretéhez szól. A tárgyilagos igazság vezérfonala mellett, impresszióktól függetlenül a vádba tett cselekményekhez tartásuk magukat. A vád pedig az, hogy: Szabó agyonlőtte Fodort, Plugár bujtotta fel Szabót és Fodorné bujtotta fel Plugárt. Ez a vád, ebben kell itélni, az előző merényletek ide nem tartoznak. A nyomozás adatai pedig a főtárgyaláson nem szerepelnek s az esküdtek igazmondását nem befolyásolhatják.

A hatalmas védőbeszéd elhangzása után elnök a tárgyalás folytatását ma délelőtt kilencz órára halasztotta. Még Zigre Aurél dr védő beszél, azután az esetleges viszonzválaszok következnek, majd az elnöki fejtegetés után a — verdikt.

Sikkasztó körjegyző. Cibenszky János ügyében tegnap a tanuk jó részét hallgatták ki. Közülök a legtöbbet már a februári főtárgyaláson kihallgatták s így most nem is tettek esküt vallomásukra. A beidéztet tanuk közül huszat hallgatott meg a törvényszék. Többnyire földművesek, de helylyel-közszel kaputos elem is akad köztük. Kiválik közülök Domokos István görögkatholikus lelkész, továbbá Pachler Ferencz nyugalmazott erdész, akik terhelőleg vallanak ugyan, de azt is mondják, hogy Cibenszky legfő bűne a könnyelműség volt. Heteig dorbézolt, mulatott hivatalától távol. Két züllött ekzsisztencia is szerepelt a tanuk sorában. Papp Jeromos rovottmultu segédjegyző és Beniczki Gyula hasonszőrü viczenótárius, vagy amint ő mondotta — *irodavezető.* Ezek voltaképpen bűnösebbek ebben a sok csunya dologban, mint maga a vádlott. Papp adót szedett derüre-borura, mialatt a jegyző mulatott valahol s egyszerűen papírárusokra írta, a helyett hogy bevezette volna. Mikor aztán elcsapta Cibenszky, akkor megfenyegette, hogy följelenti a bánlakai bíróval együtt, mert az ő adatai nincsenek bevezetve.

— Nem is könyveli azt el senki, mondotta, nagyhangon, azt csak az Isten tudja — meg Papp Jeromos.

Vége is megvették adatait negyvennyolcz koronáért, hogy békesség legyen. Ilyen állapotok voltak a brátkai irodában.

Beniczky Gyula sokat dőszölt, két kézzel szórta a pénzt a többivel együtt.

— Miből tellett a sok dáridóra? kérdi az ügyész.

— Kérem, nekem fényes honoráriumom volt.

— Mennyi?

— Havi *negyven* korona.

Ezek a hátramozdítók tették tönkre a bűnösen könnyelmű jegyzőt, Ma tovább tárgyalják az ügyet. Még jócskán vannak tanuk.

A boltosné nagysága, mint nagysárga. Mulatságos kis tárgyalás volt tegnap a vidéki járásbírósnál. Egy kereskedőseged perelte be a fakepnél hagyott princípális feleségét, mert az őt legazemberezte.

A vádlott, zsidó szatócs felesége egy kis faluban, persze tagadott mindent.

— Khérem, mondotta méltóságteljesen. A panaszos azt mondja, hogy én őt legazembereztem. Ez nem igaz, én csak egy khicsit megszüdtem. De miért, khérem? Begyün a bóthba egy vevő. Alkhudnak, alkhudnak, de csak nem egyeznek khi. A vevő azt mondja, hogy ű majd a nagyságának fűzet. Hát khérem, ha valaki aztot mondja nekem, nagysága, aztot jól teszi, mert finum, uri ember. De én azért nem khövetelem, hogy a bíró ur is nagyságának szólítson, ha bejön a bóthunkba. Legyen szerencsém . . .

— Csak a dologra! szakította félbe a bíró.

— Ő t vagyunk, tekkintetes főbíró úr. Hát khérem, amint alkhodnak, alkhodnak, aszongya a vevő, ű beszél a nagyságával. Erre aszongya a panaszos, hogy beszéljen a *nagy sárgával.* Nagy sárga! khérmeláson, ez én vagyok! Hová lesz a becsület, ha szabad engem nagysárgának hívni? Mikor én vagyok egy nagysága, vagyok nagy is, de nem vagyok sárga?

Ezt a kifejezést megint a följelentő tagadta s a bíróság tanuk kihallgatása végett a tárgyalást elnapolta. Majd a tanuk beigazolják, hogy a szatócsné ő nagyságát csakugyan nagysárgának mondotta-e a saját segédje?

SPORT.

Országos lawn-tennisverseny Nagyváradon. A Nagyvárad polgári lövészeget országos lawn tennisversenyét ma délután 3 órakor fogja megnyitni a sporttéri pályákon. Hat verseny lesz. I. Egyes verseny. Nagyvárad bajnoksága. Tiszteletdíj győztesnek 50 K (értékben), másodiknak 25 K (értékben), és mindkét harmadiknak. Versenyre kelnek: 1. forduló Nagy Izsor, Balassa Győző, Lázár Lóránd, Szunyogh Pál, Szunyogh Zoltán, Fekete Béla. 2. forduló Kalszer Willy, Schmidt Ödön, Auct Albrecht, Fekete Sándor, Békéssy Géza. II. Tiszti egyes handicap. Elsőnek és másodiknak tiszteletdíj. 1. forduló Szűcs Sándor, Voit Rezső, Bihary Sándor, Klecs Antal. 2. forduló Weiglein Ernő és báró Karg János. III. Férfi egyes handicap. Tiszteletdíj elsőnek, másodiknak és mindkét harmadiknak. 1. forduló Szemes Ferencz, Nagy Uzor, Schmidt Ödön, Bakossy Géza, Kalszer Willy, Balassa Győző, Frankó József, Fekete Béla, Fényes György, lovag W. rtheimstein Viktor. 1. forduló Fekete Sándor, Péterffy Elemér, ifj. Böszörményi Géza dr., Láng Frigyes. IV. Női egyes handicap. Tiszteletdíj győztesnek, másodiknak és mindkét harmadiknak. 1. forduló Auct Albrecht, Kohn Ilonka, Kunz Gusztávné, Kiss Anna, Pekanovits Margit, Lukács Klárka. V. Férfi páros handicap. Első és második párnak tiszteletdíj. 1. forduló Schmidt Ödön, Nagy Uzor, Balassa Győző, Békéssy Géza, Fényes György, Moes Tivadar, Frankó József, Péterffy Elemér, Bihary Sándor, Mezey Gyula, Lázár Lóránd, Moes Károly, Frankó Sándor, Szunyogh Pál, Szunyogh Zoltán, Fekete Béla, Fekete Sándor. VI. Vegyes páros handicap. Első és második párnak tiszteletdíj. 1. forduló Lázár Lóránd, Kohn Ilonka, Fekete Béla, Sonnenfeld Vilma, Moes Károly, Schmidt Ödön, Kunz Gusztávné, Frankó Sándor, Pekanovits Margit, Kalszer Willy, Aust Albrecht, Fényes György, Lukács Klárka, Fekete Sándor, Kiss Anna.

A verseny iránt városunk intelligenciájában nagy érdeklődés mutatkozik, mely a verseny fényes sikerének előhírnöke.

TÁVIRATOK.

Az audiencia előtt.

Az öt vezér.

Budapest, szept. 22. (Saját tud. táv.) A nemzet feszült érdeklődéssel várja az audienciát, amely annyi reményt válthat valóra, vagy semmisíthet meg. Eddigi megállapodások szerint csak *négy vezér* veit volna részt a bécsi kihallgatáson. Most ötödiknek *Apponyi* is megkapta a királyi meghívót az együttes audienciára. A politikusok el is utaztak. Elsőnek ment *Zichy* Aladár gróf Bécsbe már reggel, délben indult *Kossuth*, *Apponyi* pedig Eberhardról utazott föl. *Kossuth* ma délelőtt Budapesten elutazása előtt még hosszabb tanácskozást folytatott *Justh* képviselőházi elnökkel.

*Az audiencia holnap tizenegy óra-
kor lesz.*

A császárvárosban.

Kossuth esti 7 órakor érkezett Bécsbe. Mikor a Briszol-szállóba ért, sok újságíró fogadta, akik körülvették. Ugyancsak este érkezett meg *Apponyi* is családja köréből. *Bánffy* már előzőleg Bécsben volt s a Sacher-szállóban van megszállva. Miután a megállapodás arra szolgált, hogy a Bristolban kell találkozni, *Bánffy* a Sac-

herből elhajtattott, utközben egy kocsit robbogott feléje, amelyben *Andrássy* ült. Most aztán együtt hajtottak tovább.

Az egybegyűlt újságíróknak aztán azt mondták, azért tartanak most újra bizalmas értekezletet, mert a *tegnapi budapesti értekezleten Andrássy Gyula gróf nem vehetett részt.* A városban a kombinációk kedvezőtlenek a magyarokra nézve. *Bánffy* is pesszimistikusan ítéli meg a helyzetet.

Bécs szerint eredménye nem lesz az audienciának s az esetben majd kevés idő múlva ismét *Khuen-Héderváry* kerül a magyar ügyek élére.

A politikusok a kibontakozásról.

A N. Fr. Pr. tudósítója meginterjúvolta Bécsben levő vezérpolitikusokat a kibontakozás módozatait illetőleg. *Bánffy* a katonai kérdésben kijelentette, hogy föltétlenül engednie kell az uralkodónak is és pedig elsősorban. Viszont a nemzetnek sem szabad magát mereven megkötni. *Nem lehet kívánni azt, hogy az uralkodó nyilvánvalóan megaláztassék.* Ha azonban a tárgyalások után most sem mehetnek haza képviselőink jelentékeny vívmányokkal, akkor hamarosan elkerülhetetlenül *föl fogják oszlatni a Házat.* Ha ez megtörténik a függetlenségi párt óriási többséggel kerül vissza.

Kossuth azt mondta a tudósítónak, hogy a királynak a nemzeti érzés megnyilatkozásával szemben *koncessziókat* kell tennie.

Andrássy fölfogását a megoldást illetőleg akként jelezte, hogy a magyar vezényszó sem a hadsereg egységének, sem harczképességének kárára nincs, és nem is lehet. Az általános választói jog kérdésében azt mondta, hogy a megszorítás nélkül való általános kiterjesztésének nem hive ugyan, de méltányos választási reformot igenis sürget.

Ezekkel a nyilatkozatokkal körvonalozták álláspontjukat a vezérpolitikusok az audiencia előtt. Észrevehetőleg általánosan megnyilatkozik a nyilatkozatokban a béke vágya s a megkötésére irányuló szándék.

Üres formula.

Pesszimista verziók és hírlapi értesülések szerint a válság azért nem nyerhet végleges elintézést, mert az udvar engedni voltaképen mit sem hajlandó s legfőleg üres formulával akarja kielégíteni a nemzetet, abban a téveteg irányban, s azzal a semmi pozitív eredményt magában nem foglaló kijelentéssel, hogy a katonai ügyekre vonatkozó felségjog alkotmányos diskussziók tárgyát fogja képezni belátható időn belül.

Kossuth cikke.

Kossuth Ferencz a M—g ma esti vezércikkében nyugodt önbizalommal tekint a közelebbi és a távolabbi jövőbe. Az udvarnak be kell látnia azt, hogy a válság megoldása körül eddig alkalmazott politikája szükségszerűleg téves. Ennek következménye az, hogy most sem katonát nem ad az ország, sem adót nem fizet. Az uralkodónak be kell látnia mennyi méltatlanságot követtek el a mult-

ban a magyar nemzetet és igyekeznie kell azon, hogy a nemzettel az ellentétes, áldatlan helyzetben megegyezésre jusson, hiszen a nemzetnek ez képezi legőszintébb vágyát. Szolgalelkű, önző kormányok bünei mérgeztették el ennyire a helyzetet. Most legutóbb is egy ilyen kormány szövetkezett a haza ellen olyan tömeggel, amely sem hazát, sem királyt nem akar ismerni. Véget kell vetni az áldatlan viszálynak. *Üres kézzel* azonban nem lehet. Aki üres kézzel jönne most, azt a nemzet elsöpörné.

Kilépés a szabadelvűpártból.

Budapest, szept. 22. (Saját tud. táv.) *Osztrólczy* Miklós breznóbányai képviselő kilépett a szabadelvűpártból.

A Zigány—Zeysig ügy.

Budapest, szept. 22. (Saját tud. táv.) Bakonyi vizsgálóbíró *Baneth* levele miatt házkutatást akart tartani az »Ujság« szerkesztőségében, de Gajári kiadta a levelet, amelyet *gépírással* irtak. *Zigány* a vizsgálóbíróhoz terjedelmes beadványt intézett, amelyben megsürgeti ügyének elintézését.

A herkulesfürdői tüzet eloltották.

Budapest, szept. 22. (Saját tud. táv.) A galyakat az erdőben fölszedték, a tüzet sikerült eloltani. *Kocsary* visszautazott.

A czár utazása.

Varsó, szeptember 22, Pétervárról ideérkezett jelentés szerint a czár a czárnéval és a trónörökösrel a legközelebbi napokban kététheti tartózkodásra az orosz-lengyelorszáki Skierneviceemellel fekvő Spalla vadászkastélyba érkezik.

Witte hazautazása.

Páris, szeptember 22. Witte Begu de Mazonból ide visszaérkezett.

Páris, szeptember 22. Berlinből jelentik az »Eclair«-nek, hogy a Németországon át hazautazó Wittet Vilmos császár külön kihallgatáson fogadja.

Az orosz forradalom.

Hamburg, A «Hamb. Nachr.»-nek jelentik Pétervárról:

Nadjosti miniszteri titkár, akit azért küldöttek Moszkvába, hogy a legutóbbi zavargások ügyében vizsgálatot indíton, a gyorsvonaton törzsúrásokkal meggyilkolták. A vonatvezetőt több kalauzzal együtt letartóztatták.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szept. 22.

Buza okt. — — — —	15.78
Rozs okt.-re — — — —	12.82
Tengeri április 1906. — — — —	16.50
Zab ápr.-ra — — — —	12.12
Repcze aug.-ra — — — —	24.90

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 22.

Osztrák hitelrészvény — — — —	669.25
Magyar hitelrészvény — — — —	782.75
Leszámitoló bank — — — —	474.—
Rimamurányi — — — —	588.—
Osztrák-m. államvasuti részvény 675.—	
Közuti vasut — — — —	572.—
Városi villamos vasut — — — —	314.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905. szept. 22-én.
Magyar aranyjáradék 4% — — — — 1.16
Magyar koronajáradék 4—% — — — — 37.75

Magyar koronajáradék 3 1/2 %	— —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4 %	— —	975 0
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— —	97 50
Magyar nyereség sorsjegy-kölcson	— —	221.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	— —	166.—
Osztrák járadék papirban	— —	100 30
Osztrák járadék ezüstben	— —	101 20
Osztrák járadék aranyban	— —	119 50
Osztrák korona járadék	— —	100 55
1860. oszt. államsorsjegyek	— —	162.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— —	16 45
Magyar hitelbank részvény	— —	803 75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— —	685.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— —	677 50
20 frankos arany (Napolendor)	— —	19 04
Német birodalmi márka	— —	117 37
London vista	— —	239 75
Páris vista	— —	952 74
20 márkás arany	— —	23 47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Árverési hirdetés.**

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a Külváros részen Madár és Kápolna-utcák sarkán levő üres telek eladása céljából 1905. évi október hó 19-ik napján d. előtt 9 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árverést fogok tartani.

Árverés alá kerülő telek 434 négyszögmetert tesz ki a városi mérnöki hivatal által készített térrajz szerint, s kikiáltási ára négyszögméterenként 2 korona — vagyis összesen 868 korona.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 10 §-a szolgál, mely árverelő által az árverés megkezdése előtt alulírott küldöttségi elnök kezébe készpénzben, vagy óvadékképes érték papirban teendő le.

Az árverésre bocsájtott fenti ingatlanra

vonatkozó helyszínrajz és az árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyan ott felvilágítások kaphatók.

Árverelni szóval vagy írásban zárt ajánlat utján lehet, a fent kitett határidőig a szóbeli árverés megkötése előtt adhatók be s ezekhez az előírt bánatpénz vagy ennek a városi pénztárba történt letételét igazoló letéti jegy is csatolandó s árverelő zárt ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket, helyszínrajzot ösmeri s

azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja, szóbelileg árverelő az árverés megkezdése előtt az árverési feltételeknek ugyanezen körülmény elismerése végett aláírni tartoznak.

Árvereit tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1905. szeptember hó 19-én.

Komlóssy József,
jog- és gazdasági tanácsnok,
küldöttségi elnök.

HIRDETMÉNY.

A *Biharmegyei takarékpénztár* 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határozata értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és *mai naptól kezdve*

600 kor. névértékű részvényekre

kicseréltetnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében *1 drb. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.*

Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
napárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképesz lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák **árak mellett.**

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ **villamosvilágítási** ←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek

a

'TISZÁNTÚL'

kiadóhivatalában.

Eladó batár.

Egy kétülésű, kevésbé használt, finom, üveges batár 750 koronáért eladó. Értekezhetni Áldás-utca, *Rimanóczy* irodájában. 1312.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utcai szoba s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénztárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1362.

Legujabban kiadott fehérnemű árjegyzékemet és vászonminta gyűjteményemet kívánatra ingyen és bérmentve küldöm

ALAPITTATOTT 1858.

ALAPITTATOTT 1858.

IFJ. KOHN SÁMUEL

női-ruha- divatáru, vászon- és szőnyeg-áruháza

Interurbán 54.

Nagyváradon, Bémer-tér

Interurbán 54.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy ez évben különös gondot fordítottam áruházamban a méterenkénti eladásra. Ezt azáltal érhettem el, hogy minden cikkből, u. m.: **angol és francia ruhakelmék, bluz és ruha selymek, valamint ruhadiszek flanel és barchetekből a szokottnál nagyobb választékban** szereztem be és így rendkívül jutányos árban bocsátom eladásra.

Nagy választékban érkeztek kész **confectió modellek** és bluzok a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

Egyidejűleg **vászon, fehérnemű, szőnyeg és függöny-osztályomat** tetemesen **megnagyobbítottam**, úgy, hogy a versenyt bármely fővárosi céggel minden tekintetben felvehetem.

Magamat a n. é. vevőközönség szives pártfogásába ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel:

Ifj. Kohn Sámuel

Nagy szőnyegmaradék kiárusítás.